

**KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET I OSLO
FORNMINNESEKSJONEN**
Postboks 6762,
St. Olavs Plass
0130 Oslo

RAPPORT

ARKEOLOGISK UTGRAVNING

BOSETNINGSSPOR

Arveset (Alfaset), 117/49
Oslo kommune, Oslo

Feltleder: Carine S. R. Eymundsson
Prosjektleder: Anne Skogsfjord.

Oslo 2011

**KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET
I OSLO**

Gårds-/ bruksnavn Arveset (Alfaset)	G.nr./ b.nr. 117/49
Kommune Oslo	Fylke Oslo
Saksnavn Alnabru terminalområde	Kulturminnetype Bosetningsspor
Saksnummer (arkivnr. KHM) 2009/8946	Prosjektkode 430190
Eier/ bruker, adresse Posten Norge AS	Tiltakshaver Posten Norge AS
Tidsrom for utgravning 28.sept. – 01.okt..2010	M 711-kart/ UTM-koordinater/ Kartdatum UTM sone33/WGS84
ØK-kart	ØK-koordinater Ø: 0277745.44, N:6639726.78
A-nr. 2010/271	C-nr.
ID-nr (Askeladden) Id.127175	Negativnr. (KHM) Cf34356
Rapport ved: Carine S. R. Eymundsson	Dato: 18. feb. 2011
Saksbehandler: Margrete F. Simonsen	Prosjektleder: Anne Skogsfjord

SAMMENDRAG

Undersøkelsen ble foretatt i forbindelse med realisering av reguleringsplan for videreutvikling av Postens terminalområde på Alnabru.

614m² ble avdekket, 23 stolpehull ble funnet hvorav 6 var de tidligere registrerte stolpehullene. Samtlige stolpehull ble snittet. 18 stolpehull formet en dobbelrekke som til forveksling lignet et forhistorisk hus med stolpebåret tak, like nord for denne dannet 4 stolpehull en enkel rekke. Det ble påvist gjenstandstyper av nyere tids type (porselen, tegl, rustne jernfragmenter etc.) i 6 av de 18 stolpehullene i den doble rekken, og i 2 av stolpehullene i den enkle rekken. Stolpehullene må tolkes som spor etter et gjerde eller innhegning el.l.

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN	2
2. DELTAGERE, TIDSROM, FORMIDLING	2
3. LANDSKAPET, FUNN OG FORNMINNER	2
4. UTGRAVNINGEN	6
4.1. Problemstillinger og prioriteringer	6
4.2. Utgravningsmetode og utgravningens forløp.....	7
4.4. Kildekritiske forhold.....	8
4.5. Utgravningsresultater	9
4.5.1. Funnmateriale	11
4.5.2. Strukturer.....	11
4.5.3. Datering	12
4.6. Utgravningsresultater og konklusjon	12
5. LITTERATUR	12
6. VEDLEGG	15
6.1. Strukturliste.....	15
6.2. Foto av et utvalg strukturer	17
6.3. Fotoliste	19
6.4. Kart	21
.....	21

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK UTGRAVNING

ARVESET (ALFASET), 117/49, OSLO KOMMUNE, OSLO

CARINE S. R. EYMONDSSON

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

Planområdet ligger på Alnabru i Oslo og er en del av et større område på ca.600 dekar som er regulert til byggeområde/terminalområde, offentlig trafikkområde og friområde. I det aktuelle planområdet har flere alternativer for utbygging vært oppe til diskusjon i bystyret i Oslo. I den forbindelse registrerte Byantikvaren området i perioden 30. okt. til 14. nov. 2006 og 25. juni til 10. august i 2007. Det ble gjort funn av 6 stolpehull som ble antatt å være førreformatorisk (id 127175). 17. feb. 2010 vedtok bystyret en videreutvikling av postens terminalområde og gjenåpning av Alnaelvas løp, hvilket omfattet utbygging som ville komme i direkte konflikt med de registrerte kulturminnene.

Kulturhistorisk museum har gitt uttalelse i saken i brev av 15. jun. 2009 og 3. sept. 2010. Riksantikvaren ga i brev av 19. jun. 2009 og 9. sept. 2010 tiltakshaver Posten Norge AS dispensasjon fra kulturminneloven med vilkår om arkeologisk utgravning. Tiltakshaver bestilte undersøkelsen i brev av 21. mai 2010 og 16. sept. 2010. Det er denne undersøkelsen som omtales nedenfor.

2. DELTAGERE, TIDSROM, FORMIDLING

Kulturhistorisk museum ved arkeolog Carine S. R. Eymundsson (feltleder) og arkeolog Lars Haugesten og Håvard Hegdal (assistenter) foretok utgravningen i perioden 28. sept. til 01. okt. 2010. Til sammen 12 dagsverk. Magne Samdal var GIS ansvarlig og brukte ett dagsverk til innmåling. Gravemaskinfører var Ingar Jogerud som benyttet til sammen 2 dagsverk. Det ble ikke lagt opp til noen organisert formidling, men interesserte ble vist rundt på feltet.

3. LANDSKAPET, FUNN OG FORNMINNER

Informasjonen nedenfor er i hovedsak hentet fra prosjektplanen (Simonsen 2010):

Når det gjelder Oslos beliggenhet og kommunikasjon med andre deler av Østlandsområdet i forhistorien vet man at de sentrale kommunikasjonsårene i vikingtiden gikk fra begge sider av ytre Oslofjord og innover i landet. I øst rant Glommavassdraget hvor blant annet gårdene Borg og Tune lå. I vest var det Lågendalen med Kaupang, Skien og Drammensfjorden. Sentralt mellom disse lå Borre. Mange fosser og stryk gjorde imidlertid at vanlig handelsskipsfart var problematisk. Indre Oslofjord lå mer avskjermet.

Det er få tegn på kontakt med utlandet før godt opp på 900-tallet. Da blir det gjort flere funn av frankiske sverd, og også generelt mer tegn på rikdom. På Teisen ble det i 1844 funnet en stor sølvskatt med armringer, betalingssølv og mynter. Myntene gir en datering til 2. fjerdedel av 900-tallet eller rundt 950. Flere steder er det funnet graver med rikt gravgods, spesielt våpengraver, bl.a. på Berg, på Lofthus og i Geitmyrsveien. Rikheten på jern vises også i funnet av jernbarrer ved Ullern idrettsplass. Barrerne er datert til sen vikingtid eller tidlig middelalder. Jernet kom trolig fra det indre Østlandsområdet og ga rikdom til de høvdingene og handelsfolk som kunne kontrollere handel en med slike produkter. Dette gjelder sikkert også kleberstein, hvor noen av de største bruddene var på Romerike, i Piggåsen mellom Fet og Blaker.

Bosetning

Basis for bosetningen i Oslodalen var jordbruket, og spor etter jordbruksbosetning er kjent tilbake til steinalderen. I vikingtiden var det ca. 80 gårder i Oslodalen. De fleste av disse gardene var på denne tiden gamle og store, og jordbruksproduksjonen har trolig vært omfattende. Østover fra Groruddalen ligger Romerike. I middelalderen var Oslo Romerikes havneby, har historikeren Edvard Bull hevdet. Romerike hadde en rik jordbruksbygd i jernalderen. Oslodalen med Bærum og Asker, Romerike, Nittedal og Follobygdene i syd var et stort nok område til å gi rikelig forsyninger av landbruks- og andre produkter til en by. Det var rikelig tilgang på naturressurser som fisk, vilt, trevirke og bygningsstein.

Vi kjenner navnene på langt de fleste gårdene i Oslodalen i vikingtiden. Påfallende mange av dem har gamle navn. Den sentrale gården var Aker, ved nåværende Gamle Aker kirke. Gården ble på 1100-tallet prestegård til kirken og har ligget like vest for denne.

Gårdshistorikk

De registrerte bosetningssporene ligger sentralt på Alnabru på et jorde/eng ned mot Alnaelva og vis a vis Alfaset gravlund hvor man bl.a. finner den tyske soldatkirkegården. Jordet er avgrenset av nedre Kalbakkvei i øst, Alfasetveien i sør-sørøst, Alnaelva i nord og postens terminalområde og Jernbanens sporområde i nordvest (se Figur 1 nedenfor og Figur 10 i vedlegg 6.4). Jordet ligger på mellom 95-120 m.o.h. og terrenget heller slakt mot nord før landskapet går bratt ned i et lite belte av løvskog mot Alnaelvens løp. På den delen av engen som er nærmest Alfasetveien er det et parti med berg i dagen. Jordet er en rest av kulturlandskap og tidligere dyrket mark som har tilhørt middelaldergården Grav¹. Gårdsnavnet er avledet av gno. *grof*, nedsenkning, bekkedal.

Gården er nevnt i Røde Bok rundt 1400, og i 1578 er denne en ødegård under Hovin (Rygh 1898, Hansen 1987, Hauge og Rynning 2007). Området ligger på det høyeste punktet i planområdet, på Alfaset-morenen. Alnas naturlige løp ligger rundt og nord for jordet. På midten av 1800-tallet ble Grav slått sammen med Arveset/Alfaset gnr.

¹ 118. Grav. Udt. gra:v. --GrofRB. 269. Graff 1578. 1617.

Graf 1723.114.

Gr&bmaapeno;ff.. se Inl. S. 52. Her ser det ud til, at Navnet kan sigte til en dyb Brekkedal.

117². Dette gårdsnavnet er sammensatt av mannsnavnet *ólvir* og *setr* og kan føres tilbake til vikingtid eller før (Rygh 1898, Hansen 1987, Hauge og Rynning 2007, Hanson 2002). Denne gården er også nevnt i skriftlige kilder i middelalderen og var en periode klostergods under Hovedøya, senere kronen. Gårdsnavnet er fra 1600-tallet skrevet Arveset i matrikkelen, men begge navneformer brukes.

Det er kjent få kulturminner i området fra før Byantikvarens registreringer, men gjennom dalen er det kjent et eldre veifar fra skriftlige kilder i middelalderen som trolig er eldre (referert i Hauge og Rynning 2007). Dette er bevart i de øvre deler av dalen, over Gjelleråsen. Et øksefunn fra steinbrukende tid er gjort på gården Kjelsrud, gnr. 114.

Tidligere undersøkelser

I Oslo er det foretatt noen utgravninger av bosetningsspor som er relevante. På Gaustad er det undersøkt kokegroper i forbindelse med planleggingen av det nye Rikshospitalet. Kokegropene er datert til førromersk jernalder og tidlig middelalder. I samme forbindelse ble det undersøkt dyrkingsspor fra forhistorisk tid i åkrene rundt gårdstunet på vestre Gaustad (Gustafson 1993). Ved en registrering i Geitmyrsveien på St. Hanshaugen ble det påvist stolpehull og kokegroper, hvorav ett av stolpehullene er datert til middelalder (muntlig meddelelse Kristine Reiersen). I forbindelse med bygging av barnehage på Dalskroken på Smestad, har Kulturhistorisk museum påvist en kokegrop, mulig dyrkingslag og udefinerte kullag, datert til yngre bronsealder-eldre jernalder (Engh og Simonsen 2008). Kulturhistorisk museum har dessuten foretatt utgravning av kokegroper og stolpehull på Refstad ved Økern (Grindkåsa og Bernhardt 2008). Feltet ble datert til førromersk jernalder og overgangen til eldre romertid. Det er også foretatt utgravning av bosetningsspor på Ekeberg hovedgård. Her ble det påvist stolpehull og andre aktivitetsspor fra jernalder (Ryste og Skogsfjord 2010). I 2009 ble to kokegropfelt undersøkt hhv. i Voksenkollen datert til eldre jernalder (Derrick og Simonsen 2009) og på Sinsen (Hasleveien) hvor dateringer ennå ikke foreligger (Derrick og Simonsen in prep.). I 2009 ble det registrert et kokegropfelt ved Bellevue, på Tøyen (Hansen 2009). I 2010 er det undersøkt et langhus fra eldre Jernalder på Huseby, men analyseresultater foreligger ennå ikke (Berge og Simonsen in prep.).

² 117. Arveset. Udt. a2rvesæt. -- i Alfuastr DN. IV, 325, 1361 i Alfuastr RB. 264. Arfveset 1723. 1/4

Det synes lidet rimelig i 1ste Led at se Gen. af alfar, Alver (Underjordiske), saameget mindre, som der ellers kun er faa Spor til, at disse Væsener ere ihukomme i Stedsnavne. Jeg skulde snarest tro, at Navnet har lydt Alvissetr, af Mandsnavnet &bmAAPENO;lvir. Dette Navn findes selv tildels skrevet Alvir (se DN. IV 159, 1328 VII 368, 1422. IX 355, 1481. RB. 218 s.); endnu oftere findes denne Form med A- i dermed sms. Stedsnavne. At der i 14de Aarh. skrives Alfua-, ikke Alfui-, er ingen Hindring; det samme er f. Ex. oftere Tilfældet ved Alstad i Ø. Toten, hvor Oprindelsen af &bmAAPENO;lvir vel er sikker (Alfuastr i RB. 267. DN. III 377 IV 303). Formen i Alfuastr i DN. IV kan, hvis den ikke skyldes en Skrivfeil, være paavirket af Tanken paa det dengang meget anseede Kloster i Alvastra i Østergötland. – Overgangen fra l til r Udtalen er paafaldende og synes vanskelig at forklare.

Figur 1: Oversiktskart over Norge/Oslo og planområdets geografiske plassering

4. UTGRAVNINGEN

4.1. PROBLEMSTILLINGER OG PRIORITERINGER

Opplysningene nedenfor er hentet fra prosjektplanen (Simonsen 2010)

Den forhistoriske gården

Det er registrert bosetningsspor på to av de tre omsøkte lokalitetene. Etter at metoden maskinell flateavdekking for alvor ble tatt i bruk på 1990-tallet har flere gårdsbosetninger med spor etter langhus blitt avdekket i dyrket mark. Hustomtene er i all hovedsak datert til bronsealder og jernalder, unntaksvis til neolitikum og middelalder (Løken et al. 1996). En viktig oppgave innen gårdsforskningen er å definere tun og hustomter/bygninger med utgangspunkt i kulturminner som kokegroper, ildsteder, kulturlag og stolpehull, og å belyse tunets struktur. Selve gårdsbygningene og tunet utgjør imidlertid kun deler av en gård. Den (for)historiske gården omfatter innmark og utmark med forskjellige typer ressurser og kulturminner som gårdsgrenser, dyrkingsspor, gravminner og ferdselsveier med videre. Undersøkelser av slike kulturminner vil bidra til å belyse gården som en helhetlig produksjonsenhet gjennom ulike perioder i forhistorien og middelalder. Ved arkeologiske utgravninger på Østlandet har det sjelden vært anledning til å fokusere på annet enn gårdstunet og bygningene innenfor rammene av mindre, forvaltningsinitierte undersøkelser. Den samlede gården med inn- og utmarksressurser har i liten grad blitt undersøkt, selv om det finnes enkelte eksempler på dette (bl.a. Helliksen 1997).

Stolpehull/hustomter

Stolpehull er rester av nedgravninger for stolper som kan ha tilhørt bygninger med stolpe-bårne tak. Flertallet av bolighusene har vært grindbygde, og det er gjennom stolpehullenes plassering i forhold til hverandre at vi kan tolke rester av stolpehull som deler av bygninger. Det er imidlertid ofte strukturer tolket som stolpehull ikke lar seg innpasse i et slikt system. De fleste husene har vært to- og treskipete langhus. I undergrunnen avtegner de seg med henholdsvis en og to parallelle rekker med stolpehull. Veggene kan avtegne seg som mindre stolpehull eller en grøft. Størrelsen og formen på husene varierer i løpet av perioden neolitikum - jernalder. Bygningene har som regel vært bolighus, men også hus med spesialfunksjoner og lagerbygninger kan være representert. I enkelte tilfeller er det mulig å tolke rominndeling og hvordan huset er organisert, for eksempel hvor boligdelen og fjøsdelen er plassert. Ildsteder, og sjeldnere kokegroper, er vanlig å finne inne i husene, og de kan indikere hvor boligdelen har vært.

Et av flere aktuelle problemfelt knyttet til den førreformatoriske gårdsbosetningen er husenes kronologi og utforming. Bjørn Myhre (1980:371-374) mener å se en jevn utvikling av husenes planløsning fra folkevandringstid til middelalder, riktignok med noen viktige endringer. Det presiseres at de jordgravde stolpene ser ut til å forsvinne i middelalder, samt at det er usikkert hvorvidt fjøs og boligdel fortsatt bygges under samme tak i vikingtid og middelalder. I tillegg ser det ut til at forskjellige byggeskikker er i bruk til samme tid i ulike landsdeler.

I dag er bildet av huskronologien på Østlandet i ferd med å nyanseres, men bildet så langt viser ingen entydig, lineær utvikling gjennom den perioden stolpebårne bygninger har vært i bruk (f. eks. Bårdseth 2008). Fra begynnelsen av 1990-tallet og framover er det foretatt en rekke arkeologiske undersøkelser som har gitt viktige bidrag til

forståelsen av hus og gård også i Østlandsområdet. Innenfor Kulturhistorisk museums forvaltningsdistrikt har spesielt undersøkelsene knyttet til Gardermoprojektet på Romerike (Helliksen 1997), Åkerprosjektet fra Mjøsområdet (Pilø 2002), Dobbeltsporprosjektet i Rygge (Berg 1997), og Svinesund-prosjektet i Østfold (Rønne 2004) frembrakt ny kunnskap om bosetningen på Østlandet. Nyere undersøkelser knyttet til E6-prosjektet i Østfold og El8-prosjektet i Vestfold samt Rv2-prosjektet i Akershus har gitt flere titalls nye funn av hus fra flere forhistoriske perioder som hittil har vært lite kjent (Bårdseth 2008, Gjerpe 2008, Simonsen og Martens 2008). Tidsmessig spenner de stolpebygde gårdsbygningene på Østlandet fra senneolitikum til middelalder.

Selv om det er foretatt flere større undersøkelser på Østlandet, er det fortsatt behov for et bredt komparativt materiale for å få et klarere bilde av gårdsbosetningen på Østlandet. Kjennskapen vi har til hustyper og organisering av gården er i stor grad fortsatt basert på materiale fra Sør-Vestlandet, til tross for en rekke nye funn fra Østlandsregionen. Undersøkelser av lokaliteter med spor av hus og gård vil derfor ha stor betydning på regionalt, så vel som lokalt plan.

Problemstillingen det ble fokusert på under den arkeologiske utgravningen var derfor:

- Kan det påvises sikre hus fra forhistorisk tid eller middelalder'?
- Hvordan er bygningen(-e) konstruert?
- Datering av huset (-ene)?
- Er dette en forløper for den senere kjente Grav-gården?

4.2. UTGRAVNINGSMETODE OG UTGRAVNINGENS FORLØP

Ved flateavdekkingsmetoden benyttes gravemaskin for å fjerne matjordlaget og blottlegge undergrunnen (Løken et al. 1996). Nedgravde strukturer slik som f.eks. nedgravningen til stolper kommer som regel til syne som mørkere felt mot den lysere undergrunnen. Strukturene blir fortløpende nummerert. De blir så rensert med krafse og graveskje i plan før de snittes – dvs. at man graver bort halve strukturen for å se hvordan den skjærer ned i undergrunnen. Strukturen dokumenteres med foto, tegning og beskrivelse både i plan og profil. Eventuelle prøver tas ut av profilet, for på den måten å ha god kontroll med prøvens kontekst.

Med unntak av at gravemaskinen gikk tom for Diesel mot slutten av dag to med avdekking, forløp utgravningen uten større problemer. For å gjenfinne de tidligere registrerte stolpehullene og for å få kontroll med undergrunnsforholdene, ble det innledningsvis gravd et par sjakter med ca.15 m mellomrom i øst-vestlig retning. På slutten av den første dagen med avdekking ble to av de tidligere registrerte stolpehullene gjenfunnet. Etter dette var det stolpehullenes beliggenhet som dikterte avdekkingen og vi utvidet derfor området nordover og noe sørover. Det ble tidlig klart at undergrunnen/terrengtet skrånet mer ned mot Alnaelvans løp enn det tilsynelatende gjorde på overflaten, dette skyldes antagelig at ved bl.a. pløying har matjorda akkumulert i den nordlige enden av jordet, noe som har ført til en delvis planering av terrenget. Undergrunnen besto nesten utelukkende av leire med iblandet sand og silt, men var noe mer sandblandet i den nordlige delen av det avdekkede området.

Alle strukturer ble avgrenset og innmålt av en av museets GIS-ansvarlig. Det ble benyttet en av Kulturhistorisk museums totalstasjoner, en Leica 1105 med fjernstyring. Alle innmålingene ble utført med selvsøkende kikkert og én person ved prismet. Til databearbeiding ble programvarene Leica GeoOffice 2.0 og ESRI ArcGIS 9.2 benyttet. I felt ble alle data lagret som enkeltpunkt på et PCMCIA-kort i totalstasjonen. Disse ble deretter importert til GeoOffice, og her konvertert til Shape-filer som kan bearbeides i ArcGIS. Prosjektfilene ble deretter importert til ArcGIS der de ble gjort om til polygoner og linjer, og lagret i en geodatabase. ArcGIS ble brukt ved ferdigstilling av kartene til rapporten. Alle kartdata er i UTM 32N. Alle kartdata er avlevert til dokumentasjonsseksjonen ved Kulturhistorisk museum og lagret der. All kartbearbeiding ble utført av Magne Samdal ved Kulturhistorisk museum.

Figur 2: Oversiktsbilde over det avdekkede område.

4.4. KILDEKRITISKE FORHOLD

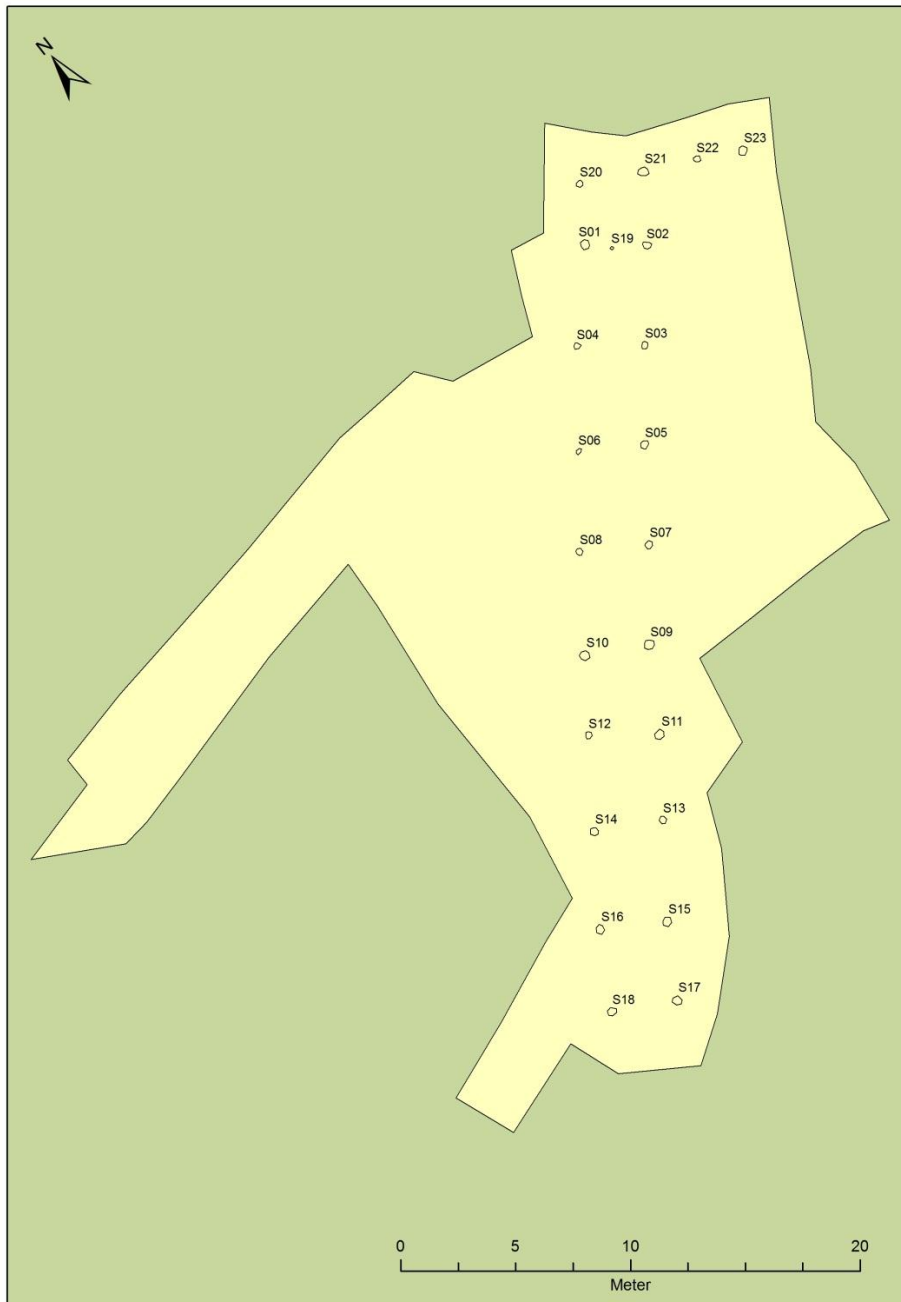
Undergrunnen bestod av leire. Leire er svært vanskelig å jobbe med, ettersom strukturer både kan være vanskelig å oppdage og definere i tillegg til å være utfordrende å undersøke nærmere. Leire kan også bli svært hard eller svært våt og gjørmete avhengig av værforhold, hvilket også kompliserer dokumentasjonsprosessen. Vi hadde kun oppholdsvær og behagelige temperaturer, og slik sett var forholdene ideelle under hele undersøkelsen.

Figur 3: Arbeidsbilde med Lars Haugesten og Håvard Hegdal, Ingar Jogerud kjører gravemaskinen.

4.5. UTGRAVNINGSRISULTATER

Et areal på 614 m² ble avdekket og alle de 6 tidligere registrerte stolpehull gjenfunnet, i tillegg til at 17 nye stolpehull ble avdekket. 12 av disse inngikk i den doble rekken med stolpehull som Byantikvaren hadde registrert, til sammen var det da 9 stolpehull i hver rekke som ble avdekket. I den nordlige enden av den doble rekken var det et staurhull eller lite stolpehull midt mellom det første paret med stolper. Den doble rekken med stolper lå nordøst-sørvest orientert i terrenget. Like nord for den doble rekken lå en enkel rekke, hvor vi avdekket 4 stolpehull som lå orientert i vest-nordvest/øst-sørøstlig retning. Både den doble og den enkle stolperekken har antagelig strukket seg videre utenfor det avdekkede området, men det ble besluttet at det ikke skulle åpnes mer da sporene ble ansett som usikre.

Figur 4: Innmålte stolpehull, dobbel og enkel stolpehullrekke.

4.5.1. FUNNMATERIALE

Til sammen ble det funnet 23 strukturer, alle sammen stolpehull hvorav samtlige ble snittet (se Tabell 1). I flere av disse ble det funnet gjenstandsmateriale av nyere tids type slik som tegl, porselen og rustne jern-rester hvorav flere så ut til å kunne stamme fra et piggrådgerde (se vedlegg 6.2).

4.5.2. STRUKTURER

Til sammen 18 stolpehull dannet en dobbel rekke med 9 stolpehull i hver rekke og strakte seg antagelig videre utenfor det avdekkede området. 4 stolpehull dannet en enkel stolperække. Flertallet av stolpene i den doble rekken var ovale i plan og de fleste hadde dimensjoner som lå rundt 30 x 30 cm, fyllmassene var overveiende løse og bestod av mørk gråbeige sandblandet og til dels matjordsblandet leire. Flertallet av stolpehull hadde også skoningsstein. De 4 stolpene som utgjorde den enkle stolperækken var gjennomsnittlig noe større, fyllmassene var mer sand- og matjordsblandet og de hadde ikke skoningsstein. Stolpehullene var åpenbart av nyere tids opprinnelse, ettersom bl.a. en hadde rester av den opprinnelige stolpen fremdeles stående i stolpehullet (se Figur 9, vedlegg 6.2).

Tabell 1: Redigert strukturtabell. Oversikt over alle strukturer på lokaliteten.

S.nr	Struktur type	Konstruksjons-element	Form i plan	Snittet	Dybde i profil (cm)	Dimensjon i plan (cm)	Kommentar
S1	Stolpehull	Skoningsstein	Oval	JA	20	48 x 41	Funn av rusten jernansamling ca.12 cm og porselen ca.14 cm ned sentralt i strukturen.
S2	Stolpehull	Skoningsstein	Oval	JA	14	33 x 35	
S3	Stolpehull	Skoningsstein	Ujevn	JA	35	23 x 28	Svært våte masser i fyllets øvre 20 cm.
S4	Stolpehull		Rund	JA	15	31 x 32	Sirkulært jernfragment fra overflaten og 10 cm ned midt i strukturens profil, mulig kveil av rusten piggråd (se Figur 5)*
S5	Stolpehull		Oval	JA	8	32 x 28	Teglstein i bunn av struktur (ca.8 cm ned) (se Figur 6). Et av de tidligere registrerte
S6	Stolpehull	Skoningsstein	Ujevn	JA	11	33 x 29	Rustne jernfragmenter ca. 5 cm ned i strukturens profil - muligens jernklammer (se Figur 7). Tidligere registrert.
S7	Stolpehull	Skoningsstein	Oval	JA	11	30 x 25	Tidligere registrert
S8	Stolpehull	Skoningsstein	Oval	JA	13	30 x 33	Tidligere registrert
S9	Stolpehull	Skoningsstein	Ujevn	JA	22	34 x 36	Tidligere registrert
S10	Stolpehull			JA			Tidligere registrert og snittet
S11	Stolpehull		Kvadratisk	JA	11	51 x 50	Plogspor som skjærer igjennom strukturen i plan.
S12	Stolpehull	Skoningsstein	Ujevn	JA	12	28 x 32	
S13	Stolpehull	Skoningsstein	Oval	JA	24	28 x 23	
S14	Stolpehull	Skoningsstein	Oval	JA	18	30 x 28	Teglstein stikker 1,1,5 cm ned i profilet, synlig i plan like under stein som er noe forflyttet etter den maskinelle avdekkingen (se Figur 8).
S15	Stolpehull	Skoningsstein	Ujevn	JA	19	27 x 35	
S16	Stolpehull	Skoningsstein	Oval	JA	23	25 x 26	
S17	Stolpehull		Ujevn	JA	19	31 x 34	
S18	Stolpehull	Skoningsstein	Oval	JA	15	29 x 28	Noe bevarte tre-rester synlig i plan i stolpehullets vestre del
S19	Stolpehull		Rund	JA	9	15 x 15	Stolpehullet står midt mellom det nordligste endeparet i den doble stolperækken.
S20	Stolpehull		Ujevn	JA	18	34 x 48	Rester av treverk i profil
S21	Stolpehull		Rund	JA	11	40 x 40	
S22	Stolpehull		Oval	JA	21	33 x 26	Små fragmenter av tegl og treflis sees i fyllmassene både i plan og profil.
S23	Stolpehull		Oval	JA	19	43 x 37	Kullspettede fyllmasser.

* Alle figurer i tabellen er å finne i vedlegg 6.2

4.5.3. DATERING

Gjenstandsfunnene i mange av stolpehullene indikerte en datering til nyere tid, det var derfor ikke behov for ytterligere dateringer.

4.6. UTGRAVINGSRESULTATER OG KONKLUSJON

De 6 stolpehullene som ble registrert i 2007 ble gjenfunnet i tillegg til at 17 nye stolpehull ble avdekket. Alle stolpehull ble undersøkt ved snitting og dokumentert i plan og profil. Majoriteten av stolpehullene dannet en dobbel rekke som til forveksling lignet stolpehull til et forhistorisk hus med stolpebåret tak. Det viste seg derimot at stolpehullene ikke avspeilet aktivitet i forhistorien, da vi ved snitting fant nyere tids gjenstandsmateriale (porselen, tegl, rustne jernfragmenter som kan stamme fra et piggrådsgjerde etc.) i 6 av de 18 stolpehullene i den doble rekken. Det samme gjaldt for den enkle rekken, der 2 av de 4 stolpehullene inneholdt nyere tids gjenstandsmateriale. Antageligvis har strukturene blitt avsatt innenfor de siste 100 år og kan knyttes til f.eks. en gjerdekonstruksjon, innhegning el.l.

5. LITTERATUR

Berg, E.

1997 *Gard og grav på Rør i Rygge, Østfold. Dobbelsporprosjektet. Arkeologiske undersøkelser 1994-1996*. Varia. Universitetets Oldsaksamling.

Berge, S. og M. F. Simonsen

(In prep.) *Rapport arkeologisk utgravning. Bosetningsspor. Huseby, Oslo kommune, Oslo*. Kulturhistorisk museums arkiv, Universitetet i Oslo.

Bårdseth, G. A. (red.)

2008 *E6-prosjektet Østfold, Band 5, Evaluering – resultat*. Varia nr.69. Kulturhistorisk museum, Fornminneseksjonen. Universitetet i Oslo.

Derrick, M og M. F. Simonsen

2009 *Rapport arkeologisk utgravning. Kokegropfelt. Slyngveien 17, Voksen 27/465, Oslo kommune*. Kulturhistorisk museums arkiv, Universitetet i Oslo.

Derrick, M og M. F. Simonsen

(In prep.) *Rapport arkeologisk utgravning av kokegropfelt. Hasleveien 58, Frydenberg 125/128, Oslo kommune*. Kulturhistorisk museums arkiv, Universitetet i Oslo.

Eng, A. K. og M. F. Simonsen

2008 *Rapport arkeologisk utgravning. Bosetningsspor. Dalskroken 4 og 6 av Smestad 32/878, 969, Oslo kommune*. Kulturhistorisk museums arkiv, Universitetet i Oslo.

Gjerpe, L. E. (red.)

2008 *Vestfold, Hus. Boplass- og dyrkingsspor. E18-prosjektet i Vestfold, bind 3*. Varia 73, Kulturhistorisk museum, Fornminneseksjonen, Universitetet i Oslo.

Grindkåsa, L og H. B. Bernhardt

2008 *Rapport arkeologisk utgravning. Boplasspor (kokegroper) og stolpehull. Refstad 84/186, 187. Oslo kommune.* Kulturhistorisk museums arkiv, Universitetet i Oslo.

Gustafson, L.

1993 *Arkeologisk undersøkelse av groper med kull og kokstein (Ny Sognsvannsveg). Gaustad 42/1.* Rapport i topografisk arkiv, kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.

Hanssen, R. (red.)

1987 *Oslo Byleksikon, 3. utgave.* Kunnskapsforlaget. Oslo.

Hansen, E.

2009 *Rapport arkeologisk registrering. Finnmarksgata 27, gnr.229, bnr.2, Oslo kommune.* Byantikvaren, Oslo kommune.

Harsson, M.

2002 Gardsnamn som kjelde i bygdehistoria. I Sprauten (red.) *Å Kallast med sitt rette namn: person- og stadnamn i lokalhistoria.* Oslo, s. 138-171. Norsk lokalhistorisk institutt. Oslo

Hauge, S. og I. C. Rynning

2007 *Rapport arkeologisk registrering. Alnabru terminalområde, gnr.117, 122, bnr. 327 m.fl., Oslo kommune.* Byantikvaren, Oslo kommune.

Helliksen, W.

1997 *Gard og utmark på Romerike 110 f.Kr. til 1400 e.Kr. Gardermoprojektet. Varia 45.* Universitetets Oldsaksamling.

Løken, T, L. Pilø og O. Hemdorff

1996 *Maskinell flateavdekking og utgravning av forhistoriske jordbruksplasser – en metodisk innføring.* AmS Varia nr. 26. Arkeologisk museum i Stavanger.

Myhre, B.

1980 *Gårdsanlegget på Ullanhaug. Gårdshus i jernalder og tidlig middelalder i Sørvest-Norge.* AmS skrifter nr.4. Arkeologisk museum i Stavanger

Pilø, L.

2002 *Bosted-urgård-enkeltgård. En analyse av premissene i den norske bosetningshistoriske forskningstradisjon på bakgrunn av bebyggelsesarkeologisk feltarbeid på Hedemarken.* Avhandling for Dr.art. graden ved Universitetet i Oslo.

Rygh, O.

1898 *Norske Gaardnavne Oplysninger samlede til Brug ved matrikelens Revision.* Bind II. Kristiania.

Ryste, B og A. Skogsfjord

2010: *Rapport fra arkeologisk utgravning. Egeberg Hovedgård 152/9, Oslo kommune.* Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.

Rønne, O.

2004 *Hus og gård i senneolitikum på Svinesund*. Primitive tider nr.1, s.61-70.

Simonsen, M. F.

2010 *Prosjektplan. Undersøkelse av automatisk fredete kulturminner (id. 127175 bosetningsspor). Reguleringsplan for Del av terminalområdet på Alnabru og gjenåpnet Alnaelv i Grøntstruktur. Arveset (Alfaset) 117/49, Oslo kommune*. Datert 3.9.2010. Kulturhistorisk museums saksarkiv, Universitetet i Oslo (2009/8946).

Simonsen, M. F. og J. Martens

2008 *Bebyggelse på leirjordene. Arkeologiske utgravninger langs Rv2, Ullensaker kommune, Akershus*. Varia 70. Kulturhistorisk museum, fornminneseksjonen, Universitetet i Oslo.

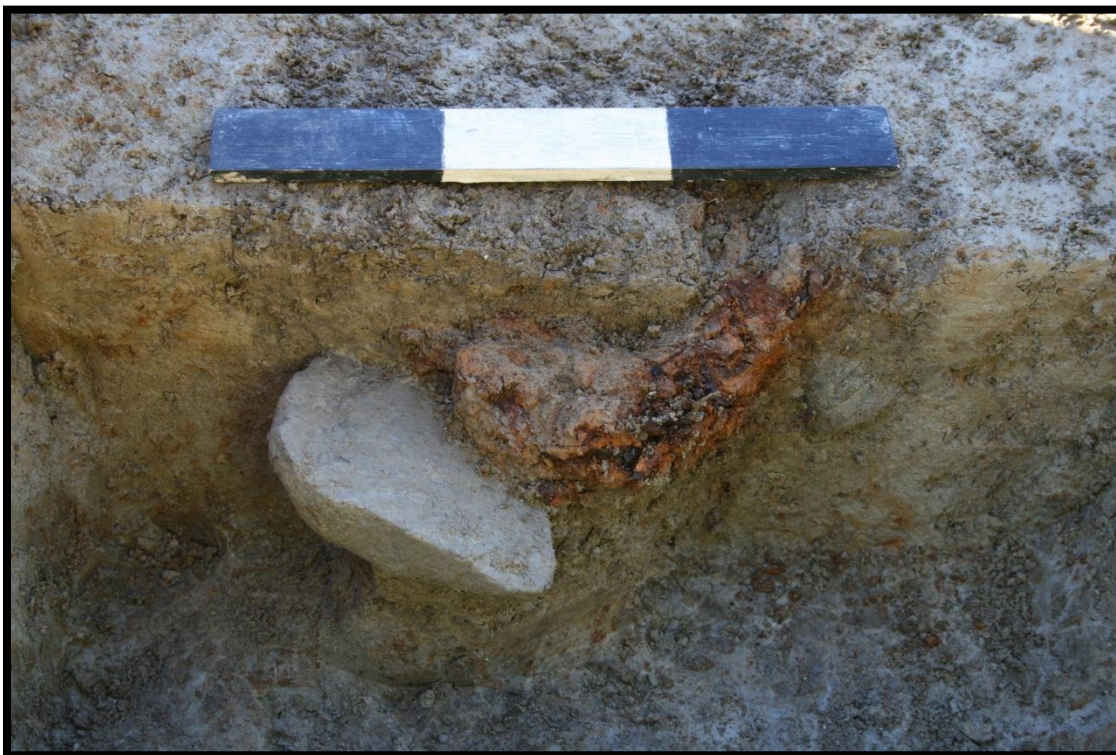
6. VEDLEGG

6.1. STRUKTURLISTE

S.nr	Struktur	Konstruksjons- element	Form i plan	Snittet	Dybde i profil (cm)	Dimensjon i plan (cm)	Nedgravde sider i profil	Nedgravd bunn i profil	Fyllets farge	Beskrivelse	Beskrevet av
S1	Stolpehull	Skoningsstein	Oval	JA	20	48 x 41	Skrå	Skrå	Gråbeige	Del av en dobbel rekke med stolpehull. Funn av rusten jernansamling ca.12 cm ned og porselen ca.14 cm ned sentralt i strukturen.	Lars Haugesten
S2	Stolpehull	Skoningsstein	Oval	JA	14	33 x 35	Skrå	Ujevn	Mørk, grå beige	Stolpehull som er del av dobbel stolperække.	Lars Haugesten
S3	Stolpehull	Skoningsstein	Ujevn	JA	35	23 x 28	Rette	Rund	Mørk, grå beige	Stolpehullet er et av de som ikke har vært registrert tidligere av Byantikvaren. Tydelig avgrenset mot undergrunnen både i flate og profil. Svært våte masser i fyllets øvre 20 cm.	Carine S. R. Eymundsson
S4	Stolpehull		Rund	JA	15	31 x 32	Rette	Skrå	Mørk, grå brun	Tydelig avgrenset i plan og profil, matjordsaktig fyllmasse. Sirkulært jernfragment fra overflaten og 10 cm ned midt i strukturens profil, ser ut som en kveil med rusten piggråd.	Håvard Hegdal
S5	Stolpehull		Oval	JA	8	32 x 28	Skrå	Skrå	Mørk beige	Til dels tydelig avgrenset mot undergrunn i plan tydeligere i profil. Løs fyllmasse og teglstein i bunn (ca.8 cm ned) av struktur.	Carine S. R. Eymundsson
S6	Stolpehull	Skoningsstein	Ujevn	JA	11	33 x 29	Buet	Flat	Grå beige	Tydelige skoningsstein i plan, løse fyllmasser. Rustne jernfragmenter ca. 5 cm ned i strukturens profil - muligens jernklammer?	Håvard Hegdal
S7	Stolpehull	Skoningsstein	Oval	JA	11	30 x 25	Skrå	Skrå	Mørk beige	Noe utydelig avgrenset mot VSV i plan men ellers godt avgrenset mot undergrunn i profil.	Carine S. R. Eymundsson
S8	Stolpehull	Skoningsstein	Oval	JA	13	30 x 33	Skrå	Ujevn	Lysgrå	Tydelig avgrenset i plan og profil.	Lars Haugesten
S9	Stolpehull	Skoningsstein	Ujevn	JA	22	34 x 36	Skrå	Ujevn	Gråbrun	Utydelig avgrenset i plan, løse fyllmasser	Håvard Hegdal
S10	Stolpehull			JA					Gråbeige	Snittet av byantikvaren under registrering.	Carine S. R. Eymundsson
S11	Stolpehull		Kvadratisk	JA	11	51 x 50	Skrå	Ujevn	Mørk, gråbeige	Tydelig avgrenset mot undergrunn. Plogspor som skjærer igjennom strukturen. I profil har strukturen et tydelig avgrenset øvre lag på ca.10 cm. Men ser ut til at stolpen har gått lenger ned hvis man skal dømme etter ansamling av det som ser ut til å ha vært skoningsstein til en smal stolpe/staur. Disse går ned ca.28 cm i profil	Carine S. R. Eymundsson
S12	Stolpehull	Skoningsstein	Ujevn	JA	12	28 x 32	Skrå	Rund	Mørk beige	Tydelig avgrenset i både i plan og profil. Løse fyllmasser.	Lars Haugesten

S13	Stolpehull	Skoningsstein	Oval	JA	24	28 x 23	Skrå	Ujevn	Mørk brun	Utydelig avgrenset i plan mot nord-nordøst. I profil er strukturen tydelig avgrenset i toppen, og noe mer utydelig avgrenset nedover der steinene utgjør hovedelementet i avgrensning av stolpehullet.	Carine S. R. Eymundsson
S1	Stolpehull	Skoningsstein	Oval	JA	18	30 x 28	Skrå	Spiss	Lysgrå	Teglstein synlig i plan like under stein som er noe forflyttet etter den maskinelle avdekkingen. Svært tydelig avgrenset. Teglbitten stakk 1-1,5 cm ned i profilet og så ikke ut til å ha kommet dit sekundært.	Carine S. R. Eymundsson
S15	Stolpehull	Skoningsstein	Ujevn	JA	19	27 x 35	Rette	Flat	Lysgrå	Tydelig avgrenset i plan og profil. Løse fyllmasser.	Lars Haugesten
S16	Stolpehull	Skoningsstein	Oval	JA	23	25 x 26	Skrå	Spiss	Svakt mørk brun	Utydelig avgrenset mot nord men noe tydeligere avgrenset mot undergrunn i toppen av strukturen. Stolpehullet har mye stein i bunnen. Stolpehullet er 23 cm dypt dersom disse medregnes, dersom ikke er stolpehullet 10 cm dypt	Carine S. R. Eymundsson
S17	Stolpehull		Ujevn	JA	19	31 x 34	Ujevn	Ujevn	Gråbrun beige	Tydelig avgrenset med løse fyllmasser. Hulrom under en av steinene i fyllmassen i profil.	Håvard Hegdal
S18	Stolpehull	Skoningsstein	Oval	JA	15	29 x 28	Skrå	Spiss	Lysgrå	Tydelig avgrenset, noe bevarte tre-rester synlig i plan i stolpehullets vestre del. Løse fyllmasser. Også noe kull i fyllmassene	Lars Haugesten
S19	Stolpehull		Rund	JA	9	15 x 15	Buet	Rund	Mørkgrå	Stolpehullet står midt mellom to stolper i den ene enden av den dobbte rekken med stolpehull. Den er tydelig avgrenset mot undergrunn både i plan og profil.	Lars Haugesten
S20	Stolpehull		Ujevn	JA	18	34 x 48	Ujevn	Ujevn	Brunbeige	Uklart avgrenset, område i NNV av struktur i plan der man kan se tydelige rester av treverk, det råtne treverket strekker seg nedover i strukturens profil (se Figur 9).	Håvard Hegdal
S21	Stolpehull		Rund	JA	11	40 x 40	Skrå	Flat	Mørkgrå	Løse fyllmasser og tydelig avgrenset i plan og profil	Lars Haugesten
S22	Stolpehull		Oval	JA	21	33 x 26	Ujevn	Ujevn	Mørk brun	Små fragmenter av tegl og treflis sees i fyllmassene både i plan og profil. Løs fyllmasse.	Carine S. R. Eymundsson
S23	Stolpehull		Oval	JA	19	43 x 37	Rette	Rund	Mørk brun	Tydelig avgrenset i plan og profil, noe kullspettede fyllmasser.	Carine S. R. Eymundsson

6.2. FOTO AV ET UTVALG STRUKTURER

Figur 5: S4, profil med ansamling av rustent jern, tatt mot SSV.

Figur 6: S5, snittet med tegl i profilet, tatt mot SSV.

Figur 7: S6, med rusten jerngjenstand i profilet, tatt mot SSV.

Figur 8: S14, med tegl (til venstre i strukturen) i fyllmassene i plan, tatt mot SSV.

Figur 9: S20, stolpehull i enkel stolperække med bevarte rester av opprinnelige gjerdestolpen, tatt mot S.

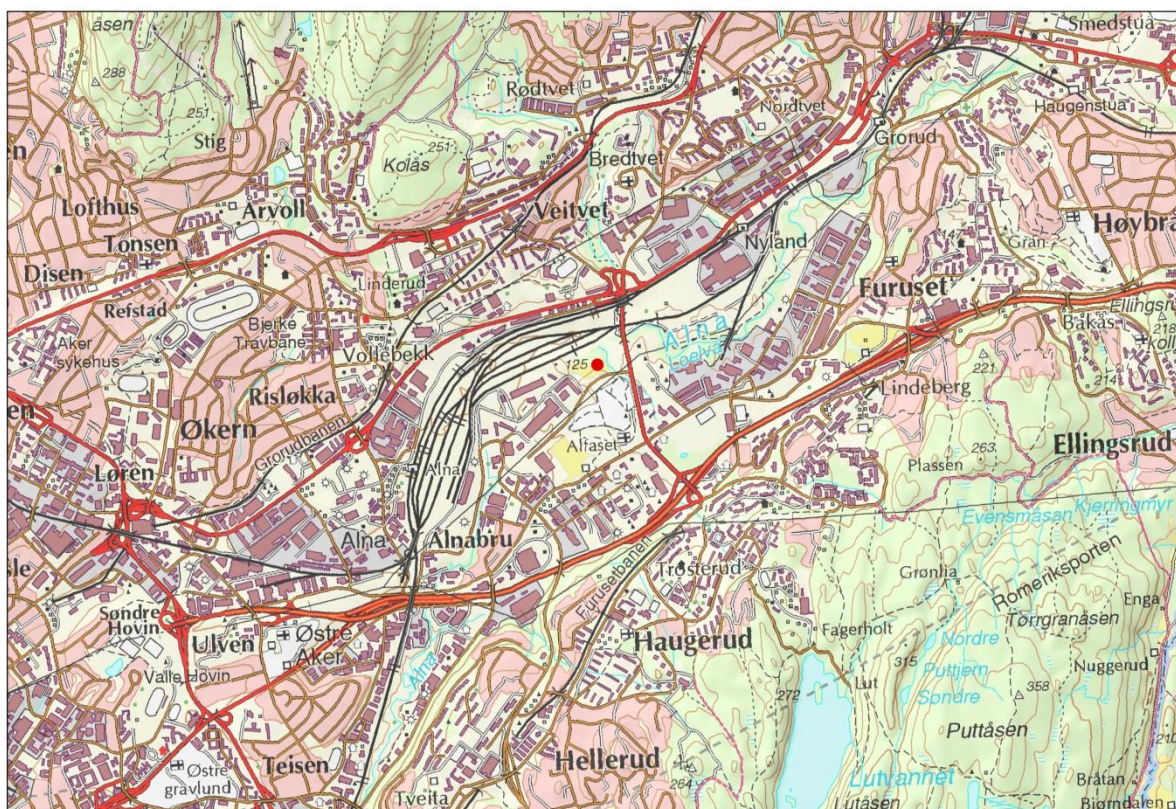
6.3. FOTOLISTE

Fotoliste, Cf.34356, Saksnr.: 2009/8946

Film 1 Bildernr.	Motiv	Retning mot	Fotograf
Cf34356_01.JPG	Oversiktsbilde felt før avdekking.	N	Fotograf: Carine S. R. Eymundsson (CSRE).
Cf34356_02.JPG	Oversiktsbilde felt før avdekking	N	Fotograf: CSRE
Cf34356_03.JPG	Arbeidsbilde, Håvard og Lars	ØNØ	Fotograf: CSRE
Cf34356_04.JPG	Arbeidsbilde: Håvard, Lars og Ingar (gravemaskinsjåfør)	ØNØ	Fotograf: CSRE
Cf34356_05.JPG	Avdekkede stolperækker - dag 2	SV	Fotograf: CSRE
Cf34356_06.JPG	S2, stolpehull - Plan	SSV	Fotograf: Lars Haugesten (LH)
Cf34356_07.JPG	S4, stolpehull - plan	SSV	Fotograf: Håvard Hegdal (HH)
Cf34356_08.JPG	S4, stolpehull - plan	SSV	Fotograf: HH
Cf34356_09.JPG	S2, stolpehull - profil	SSV	Fotograf: LH
Cf34356_10.JPG	S4, stolpehull - plan	SSV	Fotograf: HH
Cf34356_11.JPG	S1, stolpehull - plan	SSØ	Fotograf: LH
Cf34356_12.JPG	S3, Stolpehull - plan	SSV	Fotograf: CSRE
Cf34356_13.JPG	S4 - Funn/rustne piggråd <i>in situ</i> i stolpehull	SSV	Fotograf: HH
Cf34356_14.JPG	S4, Stolpehull – profil	SSV	Fotograf: HH
Cf34356_15.JPG	S4 - stolpehull – profil	SSV	Fotograf: HH
Cf34356_16.JPG	S1 - stolpehull – profil	SSV	Fotograf: CSRE
Cf34356_17.JPG	S3, stolpehull – profil	SSV	Fotograf: CSRE
Cf34356_18.JPG	S3, stolpehull. Profil	SSV	Fotograf: CSRE
Cf34356_19.JPG	S6, stolpehull, plan	SSV	Fotograf: HH
Cf34356_20.JPG	S19, stolpehull, plan	SSV	Fotograf: LH
Cf34356_21.JPG	S5, stolpehull – Plan	SSV	Fotograf: CSRE
Cf34356_22.JPG	S5. stolpehull - med tegl i profilen	SSV	Fotograf: CSRE
Cf34356_23.JPG	S5, profil, med tegl	SSV	Fotograf: CSRE
Cf34356_24.JPG	S19, staurhull, profil	SSV	Fotograf: LH
Cf34356_25.JPG	S6, stolpehull, profil	SSV	Fotograf: HH

Cf34356_26.JPG	S8, stolpehull, plan	S	Fotograf: LH
Cf34356_27.JPG	S7, stolpehull, plan	SSV	Fotograf: LH
Cf34356_28.JPG	S7, stolpehull, plan	Ø	Fotograf: LH
Cf34356_29.JPG	S9, staurhull, plan	SSV	Fotograf: HH
Cf34356_30.JPG	S7, stolpehull, profil	SSV	Fotograf: CSRE
Cf34356_31.JPG	Kveil med rusten piggråd, ca. 10 m NØ for stolpehull S1 og 2	NØ	Fotograf: CSRE
Cf34356_32.JPG	S8, stolpehull, profil	S	Fotograf: LH
Cf34356_33.JPG	S11, stolpehull, plan	S	Fotograf: LH
Cf34356_34.JPG	S11, stolpehull – plan	S	Fotograf: LH
Cf34356_35.JPG	S12, stolpehull – plan	S	Fotograf: LH
Cf34356_36.JPG	Arbeidsbilde		Fotograf: CSRE
Cf34356_37.JPG	S11, profil	SSV	Fotograf: CSRE
Cf34356_38.JPG	S13, plan	SSV	Fotograf: CSRE
Cf34356_39.JPG	S9 – profil	SSV	Fotograf: HH
Cf34356_40.JPG	S12, stolpehull – profil	SSV	Fotograf: LH
Cf34356_41.JPG	S12, stolpehull, profil	SSV	Fotograf: LH
Cf34356_42.JPG	S13, profil	SSV	Fotograf: CSRE
Cf34356_43.JPG	S13 – profil	SSV	Fotograf: CSRE
Cf34356_44.JPG	Arbeidsbilde, Håvard	N	Fotograf: CSRE
Cf34356_45.JPG	S14, stolpehull med tegl i fyllmassen, plan	SSV	Fotograf: CSRE
Cf34356_46.JPG	S15, stolpehull, plan	SSV	Fotograf: LH
Cf34356_47.JPG	S17, stolpehull – plan	SSV	Fotograf: HH
Cf34356_48.JPG	S14 – profil	SSV	Fotograf: CSRE
Cf34356_49.JPG	S16, plan	SSV	Fotograf: CSRE
Cf34356_50.JPG	Arbeidsbilde med Lars og Håvard	Ø	Fotograf: CSRE
Cf34356_51.JPG	S15, stolpehull - profil	S	Fotograf: LH
Cf34356_52.JPG	S16 – profil	SSV	Fotograf: CSRE
Cf34356_53.JPG	S17, profil	SSV	Fotograf: HH
Cf34356_54.JPG	S18 – plan	S	Fotograf: LH
Cf34356_55.JPG	S22 – plan	ØSØ	Fotograf: CSRE
Cf34356_56.JPG	S22 – profil	ØSØ	Fotograf: CSRE
Cf34356_57.JPG	S20 – plan	SØ	Fotograf: HH
Cf34356_58.JPG	S18 – profil	S	Fotograf: LH
Cf34356_59.JPG	S23 – plan	ØSØ	Fotograf: CSRE
Cf34356_60.JPG	S21 – plan	S	Fotograf: LH
Cf34356_61.JPG	S23 – profil	ØSØ	Fotograf: CSRE
Cf34356_62.JPG	S20 – profil	ØSØ	Fotograf: HH
Cf34356_63.JPG	S20 - profil med bevart stolpe	SØ	Fotograf: HH
Cf34356_64.JPG	S21 – profil	SSØ	Fotograf: LH
Cf34356_65.JPG	Oversikt dobbel stolperække, siste dag	Ø	Fotograf: CSRE
Cf34356_66.JPG	Oversikt dobbel stolperække siste dag	Ø	Fotograf: CSRE
Cf34356_67.JPG	Oversikt dobbel stolperække siste dag	V	Fotograf: CSRE
Cf34356_68.JPG	Oversikt dobbel stolperække siste dag	V	Fotograf: CSRE
Cf34356_69.JPG	Oversikt dobbel stolperække siste dag	V	Fotograf: CSRE
Cf34356_70.JPG	Enkel stolperække, siste dag	V	Fotograf: CSRE
Cf34356_71.JPG	Enkel stolperække - siste dag	V	Fotograf: CSRE

6.4. KART

Figur 10: Planområdet vist på detaljkart over området.